

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Розробник:	Попович Н.М., доцент кафедри історії та культури української мови, к.філ.н., доцент
Профайл викладача:	http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=763
Контактний тел.:	(0372)58-48-00
E-mail:	n.porovych@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=609
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Предметом вивчення практичного курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є мова фахової галузі. Уміння спілкуватися мовою професії сприяє швидкому засвоєнню спеціальних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає орієнтуватися у професійній діяльності та ділових контактах. Тому велику увагу під час вивчення всіх тем приділяємо засвоєнню мовних стереотипів комунікацій певного фаху. Роботу над культурою мови здобувачів проводимо, зважаючи на два аспекти: підвищення загальномовної культури майбутніх спеціалістів та їхньої фахової мовної культури.

2. Мета навчальної дисципліни. Сформувати високий рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах, виробити навички практичного володіння мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами, зокрема:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;

- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури писемного мовлення;

- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;

- розвивати творче мислення здобувачів;

- виховувати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;

- виробити навички сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, використання різних типів словників;

- сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування наукових текстів.

3. Пререквізити: українська мова (шкільний курс); історія України (шкільний курс); курс «Актуальні питання історії та культури України».

4. Результати навчання.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні та фахові компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Програмні результати навчання:

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	90	-	30	-	-	60	-	екзамен
Заочна	1	1	3	90	-	8	-	-	82	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		пр.	інд	с.р.		пр.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Суспільне значення мови. Стилї сучасної української мови								
Тема 1. Суспільне значення української мови, її правовий статус. Мета: розглянути і прокоментувати основні етапи становлення української мови; ілюструвати мовні норми власними прикладами.	12	4		8	10			10
Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови. Мета: розпізнавати відповідні стилї (за вказаними текстами), вільно володіти навичками самостійного створення текстів наукового, офіційно-ділового та публіцистичного стилів.	6	2		4	10	2		8
Тема 3. Поняття культури мовлення спеціаліста. Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Вимоги до професійних текстів: об'єктивність викладу, логіка, послідовність, повнота інформації, точність. Мета: коректувати та самостійно створювати фахові тексти відповідно до основних комунікативних ознак культури мовлення.	12	4		8	10			10
Разом за змістовим модулем 1	30	10		20	30	2		28

Змістовий модуль 2. Культура мовлення як компонент професійної культури спеціаліста. Складання й редагування наукових та офіційно-ділових професійних текстів								
Тема 1. Граматичні (морфологічні та синтаксичні) норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Мета: використовувати у професійному мовленні граматичні форми іменників, прикметників, займенників, дієслівних форм, службових слів; відмінювати іменники II відміни (Р.в), географічні назви, числівники, імена, імена по батькові та прізвища.	18	6		12	12	2		10
Тема 2. Лексичні та стилістичні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Особливості наукової та офіційно-ділової лексики сучасної української мови. Мета: уміти застосовувати теоретичні знання з лексикології та стилістики на практиці; коректувати спеціальні фахові тексти із суржиковими конструкціями.	12	4		8	12	2		10
Тема 3. Культура писемного мовлення (технічні правила оформлення наукового та офіційно-ділового текстів). Форми опрацювання наукового тексту: планування, тезування, конспектування, анотування, реферування. Основні кліше в науковому тексті. Мета: уміти самостійно оформити титульну сторінку наукового тексту та паспортизацію використаної літератури; цитувати уривки з текстів кількома способами; рубрикувати наукові та офіційно-ділові тексти; скорочувати слова та словосполучення.	6	2		4	12	1		11
Тема 4. Укладання й редагування документів з кадрово-контрактних питань. Корисні поради щодо написання резюме. Стислість, мінімізація, впорядкованість, шрифти. Їхня роль у резюме. Розділи резюме та їх детальна характеристика. Словничок корисних слів (ключові слова) для вдалого резюме. Мета: вміти виправляти помилки в документах кадрово-контрактних питань, самостійно укласти автобіографію, резюме, характери-стику, просту і складну заяву.	12	4		8	12	1		11
Тема 5. Культура усного мовлення. Орфоепічні та акцентні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Електронна презентація наукового виступу. Науковий етикет.	12	4		8	12			12

Мета: розуміти важливість правильної вимови українських слів; застосовувати орфоепічні норми та правила усного спілкування на практиці; знати види і жанри публічних виступів; вміти складати електронну презентацію, дотримуючись наукового етикету.								
Разом за змістовим модулем 2	60	20		40	60	6		54
Усього годин	90	30		60	90	8		82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку до контрольних робіт, підготовку та презентацію завдань до відповідних тем з дисципліни.

№ за/п	Назва теми	К-сть годин	
		Д.ф.	З.ф.
1.	Тема. Суспільне значення української мови, її правовий статус. Завдання: опрацювати літературу з історії української мови як державної.	8	10
2.	Тема. Стилї сучасної української літературної мови. Завдання: опрацювати та розпізнавати відповідні стилї (за вказаними текстами), вільно складати тексти наукового, офіційно-ділового та публіцистичного стилів.	4	8
3.	Тема. Поняття культури мовлення спеціаліста. Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Вимоги до професійних текстів: об'єктивність викладу, логіка, послідовність, повнота інформації, точність. Завдання: коректувати та самостійно створювати фахові тексти відповідно до основних комунікативних ознак культури мовлення. Дотримуватись вимог до текстів свого фаху.	8	10
4.	Тема. Граматичні (морфологічні та синтаксичні) норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Завдання: вміти правильно використовувати у професійних текстах граматичні форми іменників, прикметників, займенників, дієслівних форм, службових слів; відмінювати іменники II відміни (Р. в), географічні назви, числівники, імена, імена по батькові та прізвища.	12	10
5.	Тема. Лексичні та стилістичні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Особливості наукової та офіційно-ділової лексики сучасної української мови. Завдання: вміло застосовувати теоретичні знання з лексикології та стилістики на практиці; коректувати спеціальні фахові тексти із суржиковими конструкціями.	8	10
6.	Тема. Культура писемного мовлення (технічні правила оформлення наукового та офіційно-ділового текстів). Форми опрацювання наукового тексту: планування, тезування, конспектування, анотування, реферування. Основні кліше в науковому тексті. Завдання: вміти самостійно оформити титульну сторінку наукового тексту та паспортизацію використаної літератури; цитувати уривки з текстів кількома способами; рубрикувати наукові та офіційно-ділові тексти; скорочувати слова та словосполучення.	4	11
7.	Тема. Укладання й редагування документів з кадрово-контрактних питань. Корисні поради щодо написання резюме. Стилість, мінімізація, впорядкованість, шрифти. Їхня роль у резюме. Розділи	8	11

	резюме та їх детальна характеристика. Словничок корисних слів (ключові слова) для вдалого резюме. Завдання: вивчити класифікацію документів та вимоги до їх укладання. Вміти виправляти помилки в документах кадрово-контрактних питань, самостійно укласти автобіографію, резюме, характеристику, просту та складну заяви. Вивчити реквізити документів; уміти визначати вид документа за реквізитами.		
8.	Тема. Культура усного мовлення. Орфоепічні та акцентні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Електронна презентація наукового виступу. Науковий етикет. Завдання: вміти застосовувати на практиці орфоепічні норми та правила усного спілкування; знати види і жанри публічних виступів; вміти скласти електронну презентацію, дотримуючись наукового етикету.	8	12

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання: вербальні методи, письмові роботи різних видів (диктанти, редагування фахових текстів), творчі роботи.

Форми та методи оцінювання:

Контроль у навчанні української мови за професійним спрямуванням передбачає виявлення рівня сформованості мовленнєвих навичок і умінь, визначення правильності організації навчального процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу, перевірку ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуємо такі **засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:**

- **засоби усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентації результатів виконаних завдань;

- **засоби письмового контролю:** контрольні роботи, модульне письмове тестування, підсумкове тестування, самостійні роботи, виконання вправ, написання есе, рефератів;

- **засоби самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Критерії оцінювання результатів навчання з освітньої дисципліни.

Оцінювати рівень мовних знань, умінь та навичок здобувачів необхідно за такими критеріями:

1. Уміння оперувати лексичним складом сучасної української літературної мови.
2. Ступінь володіння орфографічними, морфологічними, синтаксичними нормами сучасної української літературної мови, передбаченими програмою дисципліни.
3. Уміння працювати з навчальною та навчально-методичною літературою, з фаховими словниками.
4. Рівень володіння лінгвістичною та фаховою термінологією.
5. Ступінь володіння навичками створення письмових текстів.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожен модуль (опитування, тестування, виконання вправ), виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожен модуль. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 20, модуль 2 – 40 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання з дисципліни і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно) та практичне завдання (20 балів). У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 20 балів – за повністю вирішене практичне завдання.

Якщо екзамен проходить у формі тестування, то оцінюється в 40 балів (40 тестів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)			Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						
T 1	T 2	T 3	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5		
4	4	12	10	10	6	8	6	40	100

7. Рекомендована література - основна

1. Вознюк Г.Л. Українська мова (за професійним спрямуванням). Львів : Львівська політехніка, 2020. 345 с.
2. Гапонова Т.М., Назар Р.М. Українська мова за професійним спрямуванням для студентів економічних спеціальностей: навч. посіб. Макіївка : Дон НАБА, 2011. 290 с.
3. Грималовський І.С., Криштанович О.В., Попович Н.М., Філіпчук М.В. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум для студентів економічних спеціальностей: Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 160 с.
4. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Вид-во «Центр навчальної дисципліни», 2019. 624 с.
5. Дубічинський В., Васенко Л., Кримець О. Фахова українська мова. Вид-во «Центр навчальної дисципліни», 2019. 272 с.
6. Культура фахового мовлення : навч. посібник / Укл.: Н.Д. Бабич, К.Ф. Герман, А.А. Ковтун, К.М. Лук'янюк, Н.І. Рудьова, М.С. Скаб, М.В. Скаб; за заг. ред. Н.Д. Бабич. 4-є вид., уточн. й доповн. Чернівці : Книги–ХХІ, 2014. 556 с.
7. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування. Київ : Каравела, 2005. 352 с.
8. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 592 с.
9. Попович Н.М. Українська мова за професійним спрямуванням: тести. Чернівці : ЧНУ. Ч. 1, 2014. 84 с.
10. Попович Н.М. Українська мова за професійним спрямуванням: тести. Чернівці : ЧНУ. Ч. 2, 2014. 84 с.
11. Попович Н.М., Гажук-Котик Л.Г. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник. Чернівці : ЧНУ, 2015. 144 с.
12. Попович Н.М., Івасюта М.І. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум. Чернівці : ЧНУ, 2015. 136 с.
13. Свердан Т. Українська мова за професійним спрямуванням (завдання і вправи для студентів економічного факультету). Чернівці : Рута, 2004. 79 с.
14. Тележкіна О.О., Лисенко Н.О., Берестова А.А. та ін. Фахова мова економіста : навч. посібник. Харків : Тім Пабліш Груп, 2016. 284 с.
15. Український правопис / Національна академія наук України. Київ, 2019. 391 с.
16. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посібник для студентів закладів вищої освіти / уклад. О.В. Бабакова, З.О. Митяй, О. Е. Хомчак. Мелітополь, 2018. 151 с.
17. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2019. 640 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> («Словники України»).
2. <http://slovoopedia.org.ua/> (Колекція українських словників).
3. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови).
4. <http://litopys.org.ua/ukrmovalum.htm> (Українська мова : Енциклопедія).
5. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал).
6. <http://www.mova.info/> (Лінгвістичний портал).
7. <http://www.pravopys.net/> (Електронний «Український правопис»).
8. <http://termin.com.ua/> (Словник термінів та понять).